

(6) (מספ' ד"כ"י פ"ד), (7) (105), (8) (ד"ה וספ' לפני ד"ה הרי זה, ד' ז"ל ה"ח ופי' ש"ח,

לענין רש"י קולטור"א קנקן של מורשה (היחוד הפולחן את הקרקע).

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

פ.

עין משפט
גר מצוה

נח א מ"י פ"ד מהלכות שכיבות הלכה א סמג ע"ן פט טו"ע ח"מ ס"ט טע"ד:
גב ב מ"י שם הלכה ג טו"ע שם טע"ד ה':
ס ג מ"י שם הלכה ב טו"ע שם טע"ד ד':
סא ד מ"י פט"ו מהל' מביאה הלכה ז ח ט טו"ע ח"מ ס"י רלב טע"ף ח':
סב ה מ"י שם הלכה י: סג ו מ"י שם הלכה ח סט שם טו"ע שם טע"ף ט':
סד ז מ"י פ"ד מהלכות שכיבות הלכה ד סמג ע"ן פט טו"ע ח"מ ס"י טו"ע שם הלכה ו טו"ע שם טע"ף ה' וטע"ף ו' וע"ש ב"מ יבנ"י:
סו ט מ"י שם הלכה ד טו"ע שם טע"ף ד':

מתני' השוכר את הפרה לתרוג וכו'. וכל כלי המחרשה לנעול הבקר ונעריו הולכין עם בהמתו וזה אוחז הדרכן לכונן פרה לתלמיה וזה הולך אחר המחרשה ומכבד הימד בקרקע שבו הבדול שקורים קולטור"א בלע"ז והוא קנקן דמתני': חייב. שהרים קשים לתרוג שהפעלים שם: ודש כהבואה פטור.

אם החליקה: גמ' והיכא דלא שני. ואין לנעול הפרה לנעוב לו כלום ואלו שהיו בפועל המנהיג והאוחז יחד שכרים היו איה מהן פושע בשכיבת הקנקן: דנקיט פרשא. מרדע הוא משלם שלא כיון את הפרה יפה ועל ידי שעינות את השורה של מענה נשבר הקנקן: דנקיט מנא. קנקן: משלם. שהעמיק יותר מדאי צארן: והילכא דנקיט מנא משלם. שאילו לא העמיק יותר מדאי לא היה נשבר בעינות השורה: ואי דמחוקא בגונדרי. שהיה ידוע להם בה שמעלה אצנים וזומא וטרשין: תרוייבו משלמים. שהיה להם להזהר מאד וצדצב מועט שעינות אף המנהיג הוא נשבר והיו דבר המוטל בסקפ: היה בה מוס אחד. אחד מן המומין הללו היה בה: וסנפו בין מומין אחרים. שלא היו בה: הכי זה מקח טעות. לפי שהכיר הלוקח בשר מומין שאינן וכסבור הוא ככולן משקר אלא להשליך מעליו מרעומת הוא אומר הילכך מקח טעות הוא דאדעתא דהכי לא זכר: מוס זה ומוס אחר. שפירש לו מוס זה ומוס מומין אחרים: אין זה מקח טעות. דכיון דאוחז המוס הזכיר לו לנעול בו היה לו לנעול: וסנפו. חזרו. כמו סניפין עשאוהו דמענית (דף כה). נכפיע. נופלת מחולי: משועממת. משוגעת: היה בה מוס אחד. מאלו המומין והשאר אין בה: היו בה כל המומין הללו. ואינו מקפיד אלא על האחד וכל וטוענו כסבור הייתי שאמה כולל בה מה שאין בה ומה שיש בה ואילו ידעתי שזה בה לא הייתי לוקחה מאי: אפילו לא גרסינן והכי גרסי' הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין האלו אין זה מקח טעות: מתני' והביא עליה שטורין. שהם קלים מחטין: חייב. בקלקולה אם הוסיף ג' קבין. ולא אמרינן הואיל והשטורין קלים יש לו להוסיף עד כדי כובד לתך חטין שמשא החמור לתך חטין חלי כור: מפני שהנפח קשה לכהמה כמשאוי. וכיון דנפח לתך שטורים כנפח לתך חטין קשה לה מוספת: והביא לתך שטורים. כדפרישית אף על פי שאין משאין כבד כמשא החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאין: ניפחא תקללא. נפח קשה כמשקל הואיל וניפחן שזה הוא כמשקל שזה: ואם הוסיף שלשה קבין. דהוא שיעור תוספת לחמור לקלקל חייב: קשה למשאוי. אם השוה כובד השטורין לכובד החטין כגון שהוסיף סאה שלמה על הלתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאוי והיו נפח זה תוספת לקלקול החמור: תיקלא תקללא. אינו חייב עד שישוה כובד השטורים לכובד החטין דליהוי נפח זה תוספת אבל נפח שזה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של שלש קבין דקשה למשאוי תנן ולא קשה כמשאוי: מאי לאו שלשם קבין. כאצני: לא סאה. והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שטורין פטור ואע"פ ששינה שהרי הנהגל לאו הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום תוספת הנפח: הכי קאמר וכו'. ומילי מילי קתני והאי וכמה יוסיף לאו אלהביא חטין והביא שטורין קאי: שש

היבא דלא שני מאן משלם. וא"ת היכא דשני נמי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים שפסע בשכיבת הקנקן וחיביעי נמי מאן משלם וי"ל דהיכא דשני לא משלם דמייירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים לילך עם פרמו ולעשות מלאכת השוכר ולהיך לא משלם דא"ל למשכיר אלו לא התמינו עמך אלא לתרוג בצקעה ולא קבלנו שמירת הקנקן צהר אלא בצקעה וחס היינו חורשים בצקעה לא היינו שוצרים ומ"מ שכירות שלנו לא נפסדי כי דעתך היה שנעשה כמו שיראה בעל השדה כי (ז) הייתי סבור שלא יחרוש אלא בצקעה: וא"י דוכחא דמחוקינן בגונדרי תרוייבו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' לה) כסומכוס אלא כרצונן והמוליא מחזירו עליו הרואה ואי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחוקא בגונדרי הוא נשכר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לז על חזירו כמו על עצמו ולהסירו ואחרי שלא הסירו גם הוא פשע: שפחה זו שוטה היא בו' הר"י זה מקח טעות. מאלו קשה לפ"ה שפי' אהא דלמנר כמחזבות (ד' נח. וס' ד"ה הנהו) סימפון צעזדים ליכא אי מומין שנגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מוויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית לכו ופירש בקונטרס וסכר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא אמרינן דהוי מקח טעות בלאו המומין וא"כ משכחת סימפון צעזדים ואיך אובלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הנהו קלא אית לכו וחס איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטין אז היה קול וימין דליכא קלא ליכא למישט להכי ובהנהו דהכא נמי קלא אית לכו וכן משמע ליטנא דמאי אמרת כלומר בציזה סימפון משכחת דלא גיעו בליסטין מוויין או במוכתב למלכות וצריש המוכר פירות (ב"ב ד' נז: וס' ד"ה ליסטין) תניא כהדין נמצא ליסטין מוויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שך לפניך: היו בה כ"ה המומין הדדי מהו. צרייתא דקמני הרי זה מקח טעות דלמא מייירי כגון שכל המומין היו בה והיו מקח טעות אע"פ שלא נדק הלוקח אפילו בחד משום דלמנר לוקח מוספתא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומוס זה ומוס אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מזכיר אלא אחד ולא הרי זה מקח טעות:

סיין למינר מדהא ליתא הא נמי ליתא או דלמא הא דקמני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו ונדק לוקח בחד מינייהו ואישתכח דליתא ואמר מדמשקר בזה צאיך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקמני מוס זה ומוס אחר ה"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות בתוספתא דכחצות משמע דאם הזכיר שני מומין אחד יש בה ואחד אין בה דלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי סנפו צין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שלשים יום יעמיד פרנס א"ל קדש לי בתך על מנת שאין בה מומין א"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם א"ל אוחז המוס ומוס אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מוס אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה כמשאוי תנן. לאצני סיפא דקמני כמה יוסיף קאי לפרש רישא ולרבא רישא דקמני להביא עליה חטין והביא עליה שטורין היינו ככובד החטין שהוא סאה כדמוכה בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שטורים פטור אפילו שהביא מין שהתנה כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סאה לגמל כו': תרגמה

שאלה הוסיף: פטור. אם חטין קשה לה תוספת: והביא לתך שטורים. כדפרישית אף על פי שאין משאין כבד כמשא החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאין: ניפחא תקללא. נפח קשה כמשקל הואיל וניפחן שזה הוא כמשקל שזה: ואם הוסיף שלשה קבין. דהוא שיעור תוספת לחמור לקלקל חייב: קשה למשאוי. אם השוה כובד השטורין לכובד החטין כגון שהוסיף סאה שלמה על הלתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאוי והיו נפח זה תוספת לקלקול החמור: תיקלא תקללא. אינו חייב עד שישוה כובד השטורים לכובד החטין דליהוי נפח זה תוספת אבל נפח שזה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של שלש קבין דקשה למשאוי תנן ולא קשה כמשאוי: מאי לאו שלשם קבין. כאצני: לא סאה. והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שטורין פטור ואע"פ ששינה שהרי הנהגל לאו הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום תוספת הנפח: הכי קאמר וכו'. ומילי מילי קתני והאי וכמה יוסיף לאו אלהביא חטין והביא שטורין קאי: שש

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

תרגומה אביי במחיקתא. מה שהקשה בקונטרס לפי תשובת הגאונים נראה דלאו פירכא היא דכי אם התנה עמו להוליך ברזל או אגנים והוליך סובין או נוטה ה"נ דאם יוסף יהא חייב: **סתם** ספינה בת תלתין בורין. משמע דמוספת אחד משלשים

שש עשרה. מוספת סאה להשוותן למשאו החמין: חייב. נשכיל הכפח: הא שלשה קבין פטור. כדכרס: **במחיקתא**. אפי' שמעמי שעורין שהתלעו וכן (ב) צפי' תשובת הגאונים אבל לדידי קשיא לי מה לי התלעו ומה לי לא התלעו והרי יש כאן נפח של לתן ושלתת קבין וקמני פטור ולאציי נפח

שש עשרה שעורים חייב הא שלשת קבין פטור תרגומה אביי במחיקתא ת"ר א"ק בכתף אדריב לעריבה בבור לספינה שלשת כורים לבורני גדולה אמר מר קב בכתף אם איתא דלא מצי ביה בר דעת הוא לשדריה אמר אביי בשחבטו לאלתר רבא אמר אפילו תימא בשלא חבטו לאלתר לא צריכא אלא לאגרא יתירא רב אשי אמר והוא סבור חולשא הוא דנקיט ליה בור לספינה שלשת כורין לבורני גדולה אמר רב פפא ש"מ סתם ספינות יבת תלתין כורין למאי נפקא מינה

כממשאו דהא לאו התלעו נמי שעורין קליס הם ומחייב להו אציי משום ניפחא. ונראה לי שמשא החמור לתן ומדידתן טפופות ט"ו סאין ולא מחוקות ומוקי לה אציי בט"ו מחוקות שהמחק פחות ג' קבין ואין כלן אלא מוספת נפח שלש קבין של לתן טפופות. טפופות לא מחוק ולא גדושה. מחוקות ריש"ש: קב לנפח. קב הוא מוספת לאדם הנושא בכסף וחיוב המוסף בקלקולו. מכאן אתה למד שמשא אדם צינור שלשים קב שהן חמש סאין דתנן מוספת החמור שלשה קבין שהן חמי' סאה ומה שאילו לתן ט"ו אלא מוספת אחד משלשים נמשא הוא ואשמעינן דאם הוסף עליו קב חייב. לקמן פריך והרי הוא בן דעת אי לא מלי ביה

לשדריה ארעא: אדריב לעריבה. לתן הוא מוספת למשאו ספינה קטנה: כור. הוא מוספת לספינה צינורית: נשכטו לאלתר. לא הספיק לפרק המשא מעל כתפו עד שרצן מחת משאו: נפ סתתין כורין. נריכה שחאה (ה) גדולה ומהא) צדק הולכת על פני המים דהא מוספת אחד מלי' הוא ומדקמני כור לספינה ש"מ ספינה בת שלשים: ה"ג א"ר פפא ש"מ סתם ספינה וכו' למאי נ"מ למקח וממכר: מתני' כל האומנין.

למקח וממכר: מתני' הכל האומנין שומרי שבר הן וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם ישמור לי ואשמור לך שומר שבר ישמור לי וא"ל הנח לפני שומר חנם הלוהו על המשכון שומר שבר ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שבר אבא שאול אומר רשאי אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק והולך עליו מפני שהוא כמשיב אבידה: גמ' לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא ישוכר כיצד משלם רבי מאיר אומר כשומר חנם ר' יהודה אומר כשומר שבר אפילו תימא רבי מאיר בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ואני ליה לדידיה הוי עילויה שומר שבר אי הכי שוכר נמי בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ומוגר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שבר אלא אפילו תימא ר' מאיר בההיא הנאה דקא יהיב ליה טפי פורתא הוי עילויה שומר שבר שוכר נמי מו לא עסקי' דקא משוי ליה טפי פורתא אלא אפילו תימא ר"מ בההיא הנאה דתפיש ליה אאגריה דלא בעי למיעיל ולמייפק אוזוי הוי עליה ש"ש איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבוה ותני שוכר כיצד משלם ר' מאיר אומר כשומר שבר רבי יהודה אומר כשומר חנם: וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם: תנן התם אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב

הוא רבא אמר ר' פפא אמר רב חסדא ילא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור מתיב רב נחמן בר פפא וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם גניבה ואצידה פטור או חייב: רבי יהודה אומר כשומר ש"ס הוא דלי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב בחובסין השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי ש"ס: ר' מאיר אומר כשומר חנם. דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו. ואומן דמי לשוכר שלהנאת שכר אומנתו היה אללו אבל לא שכר שמירה הוא נוטל אלא שכר פעולה: דקא יהיב ליה טפי פורתא. שאי אפשר לנמצא שכר קבלנות לשכר דמי פעולה שלא יעול יומר: מי לא עסקין דקא משוי ליה. אחילוי' משאר משכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דהוי שומר חנם: משוי. ליטנא דמחיל ומשכיר בשוה כמו (פוכה דף לז: ט"ז) אשוי צינור ונעיל ד' גז). ושוי לברסקין: ואביעיס אימא. אי נמי דמי אומן לשוכר קא מיתוקמא מתני' כרבי מאיר כדמחליף וכו'. ומתדר לאוקמא כר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: תנן הסס. לקמן בפרק השואל (ד' זח): אמר לו השואל שלח אותה לי ציד עבדך או שולחך: ושלתה ומסא. כדרכה בדרך קודם שמיכנס לצינור חייב. בחובסים שמשעה שמסרה לשלומו בנזנות השואל נחמייב השואל בחובסים. ואם לא אמר לו שלח אלא המשאיל שלחה לו כשאמר לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלתה ומתה בדרך פטור: וכן בשטת שמחזירה. אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ציד פלוני ומתה חייב דלא קמה צרשומיה דמשאיל: לא שנו. שהשואל חייב בה עד שתבא ליד המשאיל: אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה. שא"ל השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דהתם אכמי לא כליא שלחה עד דאתיא ליד בעלים: אבל לאחר ימי שאילתה פטור. ואפילו בצינור של שואל מתה משכלו הימים אינו שואל עליה: וכולן שאמרו וכו'. טעמא דגלי דעתיה שאינו חפץ להיות עוד שומר עליה: הא

וכן בשעה שמחזירה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא ילא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור מתיב רב נחמן בר פפא וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם גניבה ואצידה פטור או חייב: רבי יהודה אומר כשומר ש"ס הוא דלי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב בחובסין השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי ש"ס: ר' מאיר אומר כשומר חנם. דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו. ואומן דמי לשוכר שלהנאת שכר אומנתו היה אללו אבל לא שכר שמירה הוא נוטל אלא שכר פעולה: דקא יהיב ליה טפי פורתא. שאי אפשר לנמצא שכר קבלנות לשכר דמי פעולה שלא יעול יומר: מי לא עסקין דקא משוי ליה. אחילוי' משאר משכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דהוי שומר חנם: משוי. ליטנא דמחיל ומשכיר בשוה כמו (פוכה דף לז: ט"ז) אשוי צינור ונעיל ד' גז). ושוי לברסקין: ואביעיס אימא. אי נמי דמי אומן לשוכר קא מיתוקמא מתני' כרבי מאיר כדמחליף וכו'. ומתדר לאוקמא כר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: תנן הסס. לקמן בפרק השואל (ד' זח): אמר לו השואל שלח אותה לי ציד עבדך או שולחך: ושלתה ומסא. כדרכה בדרך קודם שמיכנס לצינור חייב. בחובסים שמשעה שמסרה לשלומו בנזנות השואל נחמייב השואל בחובסים. ואם לא אמר לו שלח אלא המשאיל שלחה לו כשאמר לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלתה ומתה בדרך פטור: וכן בשטת שמחזירה. אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ציד פלוני ומתה חייב דלא קמה צרשומיה דמשאיל: לא שנו. שהשואל חייב בה עד שתבא ליד המשאיל: אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה. שא"ל השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דהתם אכמי לא כליא שלחה עד דאתיא ליד בעלים: אבל לאחר ימי שאילתה פטור. ואפילו בצינור של שואל מתה משכלו הימים אינו שואל עליה: וכולן שאמרו וכו'. טעמא דגלי דעתיה שאינו חפץ להיות עוד שומר עליה: הא

(א) שבת נב: ושי"ג.
(ב) לקמן נב. לה: ב"ק מה:
(ג) שבושות מט: (א) גס זה
(ד) לקמן נב: (ה) ר"מ.
(ו) לקמן נב: (ז) ו"ל ביה
(ח) משאר יעני' (ט) ופסקים
(י) (יא) ר"מ.

גליון הש"ס
רש"י ד"ה קב בכתף וכו'
לקמן פ"ד ע"י תשובת
הגאונים:

לעני רש"י
רש"י ר"ש ור"ש
חלקיה בלתי גדרושה.

מוסף רש"י
וכן בשעה שמחזירה.
אם שלח השואל ציד צנו
ועבדו או שלוחו, או ציד
ועבדו ושלוחו של משאיל, לא
יאה מנשות של שואל עד
שתבא ליד המשאיל ואם
מתה בדרך חייב, אמר לו
המשאיל שלחה לי או שאומר
לו השואל הריני משלחה וכו'
וא"ל המשאיל שלחו שלחה
ומתה פטור: ר"מ וכו'.

סא א מיי פ"ד מהלכות
שכירות הלכה ז סמג
עשין פט טושי"ע ח"מ סי'
פט טושי"ע ז'
סח ב מיי"ש הלכה ו
סמג שט טושי"ע
ח"מ סי' שאו טעוף א:
סב ג מיי"ש הלכה ז
סמג שט טושי"ע ח"מ סי'
ח"מ סי' שט טעוף ז'
ע ד מיי"ש הלכה ו סמג
שט טושי"ע ח"מ סי'
שאו טעוף א:
עא ה ו מיי"ש הלכה ג
הלכה ג סמג עשין
פח טושי"ע ח"מ סי' ז
טעוף א:
עב ז מיי"ש הלכה ג
סמג שט טושי"ע ח"מ
סי' ז
עג ד מיי"ש הלכה
ח טושי"ע ח"מ סי'
דלא טעוף ב:
עד ט מיי"ש הלכה
א סמג עשין פט
טושי"ע ח"מ סי' עב טעוף
ב:
עה י מיי"ש פ"ג מהלכות
מלוה וזהו הלכה ח
סמג עשין ז' טושי"ע ח"מ
סי' עב טעוף א:
עו ב מיי"ש פ"א מהלכות
שכירות הלכה ז סמג
עשין פט טושי"ע ח"מ סי'
ז טעוף א:
עז מ מיי"ש הלכה ג
טושי"ע ח"מ סי' עג טעוף ח
(רב אלפס פ"ח ד"מ דף
קכז):